

září 2009

Co chystá Švédsko v oblasti migrace a azylu na své předsednictví?

Karolína Linhartová

Abstrakt:

Autorka představuje na základě setkání zástupců Caritas Europa s představiteli švédské státní správy, jaké změny chystají v oblasti migrace a azylu v době svého předsednictví. Jedním z hlavních bodů švédského předsednictví je přitom přijetí i tzv. Stockholmského programu.

Koncem června proběhlo ve Stockholmu již osmnácté setkání zástupců Caritas Europa¹ s představiteli nového předsednictví Rady Evropské unie. Zástupci několika evropských Charit se tak měli možnost setkat se švédským ministrem pro migraci, ředitelem švédské *Migration Board*² i pracovníky ministerstva pro integraci a rovné příležitosti mužů a žen a probrat s nimi, co Švédsko připravuje v oblasti migrace na předsednictví.

Co plánuje Švédsko v Evropě prosazovat

Jedním z hlavních bodů švédského předsednictví v oblasti migrace bude přijetí tzv. **Stockholmského programu**. Jedná se o dlouhodobý plán EU na léta 2010-2014 v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí, tedy též v oblasti azylu a migrace. Stockholmský program navazuje na dosavadní Haagský program, který upravoval směřování EU v dané oblasti za posledních pět let. Bude vycházet mimo jiné z Paktu o migraci a azylu, který byl schválen během francouzského předsednictví. Jak se praví v oficiálním textu dokumentu, cílem tzv. Stockholmského programu je zajistit bezpečnější a otevřenější Evropu, kde budou lépe zajištěna práva občanů. Program se konkrétně zaměřuje na podporu kontroly nelegální imigrace, podporu mobility a legální migrace a programů cirkulární migrace. Švédské předsednictví má za cíl přijetí tohoto rámcového programu a během navazujícího španělského předsednictví by pak mělo dojít k přijetí navazujícího akčního plánu. Švédský ministr pro migraci Tobias Billström popisuje návrh Stockholmského programu jako *ambiciózní* v tom, že jeho cíle jsou cíli reálně dosažitelnými, *vyvážený* a to tak, že vedle represe nelegální

¹ Caritas Europa je celoevropská síť organizací, jejímž členem je též Charita Česká republika. Caritas Europa je pak též součástí celosvětové Caritas Internationalis.

² *Migrationsverket*; v českém kontextu lze přirovnat ke Správě uprchlických zařízení.

migrace obsahuje též snahy o zlepšení práv migrantů a *progresivní* tím, že neřeší pouze současnou situaci v době hospodářské krize, ale počítá s tím, že se ekonomická situace Evropy brzy stabilizuje.

Švédsko se bude během svého předsednictví Radě EU soustředit především na podporu vzniku **společného azylového systému**. Nerovný přístup k mezinárodní ochraně (azylu) v jednotlivých státech EU je tématem již po delší dobu. Cizinec, který se rozhodne požádat v EU o azyl má tak v jedné zemi téměř jistotu, že azyl získá, v jiné však jsou jeho šance téměř nulové. A to i přes to, že harmonizace v této oblasti v rámci EU již proběhla a podmínky by tak měly být ve všech státech unie stejné. Proto se přistupuje k další harmonizaci azylové legislativy. Během švédského předsednictví se bude pokračovat v projednávání přijímací směrnice, které se za českého předsednictví nepodařilo dokončit. V oblasti azylu se švédské předsednictví zaměří vedle budování společného evropského azylového systému také na jeho vnější dimenzi v podobě přesídlování, tedy podpory přijímání uprchlíků z regionů mimo EU.

Švédsko se v posledních letech chopilo vedoucí role v případě tzv. resettlements – tedy **přesídlování** cizinců z uprchlických táborů mimo EU. Do Evropy bylo v loňském roce takto přesídleno na 5000 cizinců, z toho přes 2500 do Švédska. Takto přesídlenému cizinci je pak následně ve Švédsku udělen azyl. „Máme historicky danou odpovědnost lidem pomáhat“ vysvětluje přístup Švédska k tomuto procesu Dan Eliasson, ředitel švédské *Migration Board*. „Snažíme se přivést cizince, kteří jsou nejzranitelnější, protože jim prostě chceme pomoci. Jiné státy si naopak vybírají spíše „silnější“ jedince, tedy osoby vysoce kvalifikované a pro dané země přínosné. Každý stát má prostě svou strategii,“ říká Eliasson. „Některé další země EU mají vůli se na přesídlování též podílet, chybí jim však k tomu kapacity. Naším cílem v tomto snažení je například naprosté zavření uprchlického tábora s Iráčany v Sýrii.“

Také z důvodu této vedoucí role Švédska v této oblasti, bude přesídlování osob ze zemí mimo EU jedním z klíčových bodů, který se Švédové budou snažit prosadit. Stockholmský program vyzdvihuje potřebu solidarity s nečlenskými státy, které se potýkají s množstvím uprchlíků a vnitřně přesídlených osob.

Přesídlování (resettlements) je třeba odlišit od tzv. „internal relocation“ – **vnitřní přesídlování**, které souvisí s požadavkem efektivní solidární spolupráce a sdílení odpovědnosti zemí v rámci EU. Především jižní státy v oblasti kolem Středozemního moře jsou nepoměrně více postiženy přílivem imigrantů z Afriky a společná politika EU by jim měla nějakým způsobem pomoci. Švédsko se tedy bude snažit o prosazení určité vnitroeuropejské finanční solidarity a o vytvoření mechanismu pro dobrovolné vnitřní přesídlování osob požívajících mezinárodní ochranu.

Jedním z hlavních témat je pro Švédy také **pracovní migrace**. Stockholmský program se vyslovuje pro podporu atraktivity Evropy pro pracovní migraci a zmiňuje se též o problematice přístupu cizinců na trh práce a jeho možné harmonizaci. Zároveň je však třeba podotknout, že celý Stockholmský program je zaměřen na bezpečnost a ochranu občanů EU.

V oblasti pracovní migrace se tak týká především migrace nelegální a toho, jak ji efektivně potírat. Podmínkou k aktivnímu rozvoji migrace pracovních sil z třetích zemí je tedy důsledné dodržování zákona migranty samotnými a potírání nelegální migrace. Další z priorit Stockholmského programu je i podpora **dobrovolných návratů** pro nelegálně pobývajících cizince a výměna informací mezi členskými státy ohledně regularizací, ač Švédsko samotné plošné regularizace příliš nepodporuje.

Švédské předsednictví je rovněž velice ambiciózní v oblasti **vnějších vztahů** v rámci spravedlnosti a vnitřních věcí, a to zejména ohledně spolupráce se státy západního Balkánu, státy zahrnutými ve Východním partnerství a s Ruskem. Po červencovém setkání ministrů vnitra ve Švédsku byl oznámen záměr zrušení vízové povinnosti pro občany Makedonie, Černé hory a Srbska.

Dvaatřicetiletý ministr pro migraci Billström je, jak sám říká, pragmatik a realista. Evropská Komise nyní stejně vyčkává s důležitými návrhy předpisů, dokud nebude jasný osud Lisabonské smlouvy. „Záleží na tom, jak dopadne referendum v Irsku a tak dále...“, říká ministr. Váhání některých států, včetně České republiky, s podpisem Lisabonské smlouvy má tedy zásadní dopad na konkrétní možnosti práce švédského předsednictví.

Zdroje

Rozhovor se švédským ministrem pro migraci Tobiasem Billströmem, ředitelem švédské *Migration Board* Danem Eliassonem a s pracovníky ministerstva pro integraci a rovné příležitosti mužů a žen (15.-17.června 2009)

Work programme for the Swedish Presidency of the EU, dostupné na:

http://www.se2009.eu/polopoly_fs/1.6255!menu/standard/file/Arbetsprogram%20f%C3%B6r%20det%20svenska%20ordf%C3%B6randskapet%20i%20EU%201%20juli-31%20dec%202009.pdf

Stockholm Programme, (Communication from the Commission to the European Parliament and the Council - An area of freedom, security and justice serving the citizen); dostupné na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0262:FIN:EN:PDF>

www.se2009.eu

O autorce:

Karolína Linhartová absolvovala Právnickou fakultu UK, v současné době je doktorandkou tamtéž. V Charitě Česká republika působí jako migrační koordinátorka.